

**RESEARCH TRENDS IN TEACHING TURKISH
TO FOREIGNERS**

Yabancılara Türkçe Öğretimi Alanındaki Araştırma Eğilimleri¹

Yasemin BAKI²

Abstract

The aim of this research is to determine the trends related to the field of teaching Turkish to foreigners at the graduate level. A purposeful sampling method has been used to obtain the data in the research created by the document review design. The data obtained as a result of the screening the thesis centre in the Turkish Council of Higher Education (YÖK) database were evaluated through descriptive analysis using "Publication Classification Form". Through this form, the graduate research were examined in terms of year, method and design, data collection tools, number of data collection, sampling characteristics, and data analysis methods. As a result of this examination, the data were classified within the frame of the themes specified in the form and shown on tables and graphs, and the obtained results were interpreted and presented based on the percentage and frequency. As a result of the research, it has been found that researches in the field of teaching Turkish to foreigners have increased significantly in recent years. In addition, it has been determined that the researches in this field are concentrated at the graduate level, mostly purposeful sampling method is used and mixed studies are limited in number. It can be said that interdisciplinary multivariate research is needed not only quantitatively or qualitatively in teaching Turkish as an ancient language.

Key words: Teaching Turkish to foreigners, graduate research, trends.

Öz

Bu araştırmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü düzeydeki araştırmalara ilişkin eğilimlerin belirlenmesidir. Doküman incelemesi yöntemiyle oluşturulan araştırmada verilerin elde edilmesinde amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. YÖK (Ulusal Tez Merkezi) veri tabanında yapılan tarama sonucunda elde edilen veriler "Yayın Sınıflama Formu" kullanılarak betimsel analiz oluyula değerlendirilmiştir. Bu form aracılığıyla lisansüstü araştırmalar yıl, yöntemi ve deseni veri toplama araçları, veri toplama sayısı, örneklem özellikleri, veri analiz yöntemleri açısından incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda veriler, formda belirlenen temalar çerçevesinde sınıflandırılarak tablo ve grafiklerle gösterilerek elde edilen sonuçlar yüzde ve frekansa dayalı olarak yorumlanıp sunulmuştur. Araştırma sonucunda yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki araştırmalarda son yıllarda ciddi bir artış gözlemlendiği tespit edilmiştir. Ayrıca bu alandaki araştırmaların yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığı, çoğunlukla amaçlı örneklem yöntemi kullanıldığı ve karma düzeydeki araştırmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Kadim bir dil olan Türkçenin öğretiminde sadece nicel ya da nitel değil disiplinlerarası çok değişkenli araştırmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

¹ Bu araştırma, 17-19 Mayıs 2017 tarihinde gerçekleştirilen I. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilgi Şöleni'nde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş şeklidir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rize, ysmnbaki@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4064-3724.

ArticleHistory:

Received

24/07/2019

Received in revised form

24/07/2019

Accepted

19/09/2019

Available online

20/09/2019

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe öğretimi, lisansüstü araştırmalar, eğilimler.

Giriş

Dil, günümüzde artan ulaşım ve iletişim araçları vasıtasıyla toplumsal iletişimden küresel iletişime doğru çok hızlı bir geçiş yaşamaktadır. Bu geçiş farklı milletlerin daha fazla iletişim kurmalarını ve beraberinde yabancı dil öğrenimi ihtiyacını daha ön plana çıkarmaktadır (Altunkaya ve Erdem, 2017). Dünya değişen bu koşullara paralel olarak Türkçe de son yıllarda yabancı dil öğretimine olan ilgiden nasibini alarak diğer milletler tarafından yoğun olarak öğrenilmek istenen diller arasında yerini almıştır. Ayrıca Türkiye'nin uluslararası konumundan kaynaklanan gücü; Türkiye'yi ve Türkleri tanımayı ve beraberinde Türkçe öğrenmeyi gerekli kıldığından Türklerle daha etkili iletişim kurabilmek için Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısı her geçen gün artmaktadır (İşcan, 2014). Bununla birlikte dünyada yaşanan olayların sosyolojik sonuçlarına bağlı olarak ülkemizin aldığı göçlerle her geçen gün artan Suriyeli sığınmacıların yanı sıra üniversitelerdeki yabancı öğrencilerin oranlarında da ciddi artışlar gözlenmektedir. Bu durumda yabancılar Türkçe öğretimine ilişkin talebi üst seviyelere ulaştırmaktadır (Yıldırım ve Tüfekçioğlu, 2016).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin tam olarak ne zaman başladığı bilinmemekle birlikte Türkçenin çok eski dönemlerden itibaren ana dili ve yabancı dil olarak kullanıldığına dair belgeler bulunmaktadır (Türkben, 2018). Bununla birlikte cumhuriyetin kuruluşundan itibaren geçen sürede ise yabancılar Türkçe öğretimi alanındaki ilk ciddi uygulamalar 1950 yılından sonra üniversiteler bünyesinde başlamış, bu uygulamalarda öncelikli olarak bağımsızlığını kazanmış Türk Cumhuriyetlerine Türkiye Türkçesinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte üniversiteler bünyesinde kurulan Türkçe Öğretim Merkezleri ve lisansüstü düzeyde verilen eğitimlerle yurt dışında ise çeşitli merkezlerle Türkçenin öğretimi amaçlanmaktadır (Türkben, 2018). Yabancılar Türkçe öğretimindeki bu talebin yanı sıra Türkçenin uluslararası tanınırlığındaki bu artışın etkisiyle akademik alanda bu konudaki çalışmalarda da artış meydana gelmiştir.

Dil öğretimi konusu yüzyıllardır dil eğitimcilerinin ana odak konularından biri olmakla birlikte dil öğretimine ilişkin kuramların değişimine bağlı olarak dil öğretim ilkeleri ve beraberinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimindeki uygulamalar da değişmekte ve yenilenmektedir (Demir ve Özdemir, 2017; Melanlıoğlu ve Demir, 2013). Yeni bir araştırma sahası olan yabancılar Türkçe öğretiminde yapılacak araştırmaların, nitelikli ve bu alandaki mevcut ihtiyacı süratlice karşılaması gerekmektedir (Biçer, 2017).

Türkçenin ana dili ve yabancı dil olarak öğretimine ilişkin eğitim alanında birçok araştırma yapılmıştır. Her araştırmanın kendinden önceki araştırmaların bir mozayiki olduğu ve bu araştırmaların birikimsel nitelikleri üzerine inşa edildiği düşünüldüğünde bu araştırmalara ilişkin betimlemeler de mevcut gelişimin değerlendirilmesi adına yol gösterici çalışmalar olarak değerlendirilmektedir (Büyükkiz, 2014). Bu bağlamda her bilimsel araştırma kendi içerisinde belli niteliklere göre raporlaştırılır. Bu süreçte mevcut literatürde belirlenen kurallara uygun olarak raporlaştırılan akademik çalışmalar gerek alan yazındaki bilimsel gelişiminde gerekse yabancılar Türkçe öğretimi alanında farklı bakış açılarının kazanılmasında çok önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmalara ilişkin yapılacak alan yazın taramaları ise ihtiyaçtan öte bir gereklilik olarak kabul edilmektedir. Yabancılar Türkçe öğretimi alanında kaynakça eksikliğini çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Mert (2002) araştırmasında Türkçenin ana dili olarak öğretimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve Türkçenin Türk lehçe ve şivelerini konuşanlara öğretimiyle ilgili bazı

eserleri tanıtmıştır. Erdem (2009) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine kaynaklarını sınıflandırmıştır. Göçer ve Moğul (2011) *Divânu Lugâti't-Türk'ten* 2011 yılına kadar Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili yapılmış araştırmaları sıralamıştır. Göçer, Çaylı ve Çavuş (2016) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili 2013-2015 yılları arasında yapılmış makale, bildiri, yüksek lisans ve doktora tezlerini sunmuştur. Göçer, Tabak ve Coşkun (2012) da araştırmalarında 2012 yılına kadar alan ile ilgili kaynakları kitap, makale, tez ve bildiriler alt başlıklarıyla derlemiştir. Kahrıman, Dağtaş, Çapoğlu ve Ateşal (2013) ise yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili yapılmış araştırmaları bütünsel olarak derlemiştir.

Bu kaynakça denemelerinin yanı sıra yapılan araştırmaların eğilimlerinin betimlenmesinin amaçlandığı değerlendirme çalışmaları da yapılmıştır. Bu araştırmalardan yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan makaleleri inceleyen çeşitli araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmalardan biri Biçer (2017) tarafından yapılmış olup bu araştırmada 2010-2016 yılları arasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılmış makalelerin eğilimleri belirlenmiştir. Erdem, Gün, Şengül ve Özkan (2015) ise yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çalışılmış 160 bilimsel makalenin anahtar sözcüklerin kullanım sıklıklarını ve çalışmaların alanlarını belirlenmiştir. Çevirme ve Koçak (2017) tarafından ise 2015-2017 yıllarına arasında yayınlanan yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili 272 makalenin araştırma eğilimleri incelenmiştir. Demir ve Özdemir (2017) tarafından ise yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında 1993-2017 yılları arasında yayınlanan 219 makale incelenmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeydeki araştırmaları inceleyen çalışmalardan biri de Büyükkikiz (2014) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmada yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili 147 adet lisansüstü araştırma; yayın yılı, konu, beceri ve yöntem açısından sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Lisansüstü tezleri inceleyen bir diğer araştırma ise Ercan (2014) tarafından yapılmış olup bu araştırmada tezler; eğitim düzeyi, yıl, üniversite, ana bilim dalı, danışman, konu alanı, yöntem, çalışma grubu, örneklem seçim tekniği, veri toplama araçları, veri çözümleme biçimleri ve sunulan öneriler açısından incelenmiştir. Türkben (2018) tarafından yapılan araştırmada ise 1985-2017 yılları arasında hazırlanmış ve erişime açık olan 280 lisansüstü tezin araştırma eğilimleri yıl, üniversite, enstitü, konu alanları, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları ile veri analiz teknikleri açısından incelenmiştir. Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde lisansüstü düzeyde yapılmış araştırmaların bazılarının içerik odaklı bazılarının ise iki boyut birden ama daha sınırlı nitelikler açısından incelendiği tespit edilmiştir. Bu çerçevede yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü araştırmaların eğilimlerinin bilimsel araştırmaların sahip olması gereken temel nitelikler açısından tespit edilmesine ilişkin alan yazında bir boşluğun olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın amacı lisansüstü düzeydeki araştırmaların yıllara, türlerine (yüksek lisans/doktora), yöntem ve desenlerine, örneklem seçim yöntemlerine, örneklem düzeyine, örneklem büyüklüğüne, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniklerine göre incelenmesidir. Böylelikle yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki mevcut eğilimlerin tespit edilmesiyle bu alandaki orijinal araştırmaların yolunun açılması ve yapılacak araştırmalara katkı sağlanması amaçlanmıştır. Bu çerçevede şu alt problemlere cevap aranmıştır:

1.Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeyde hazırlanmış araştırmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?

2.Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeyde hazırlanmış araştırmaların türlerine (yüksek lisans/doktora) göre dağılımı nasıldır?

- 3.Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeyde hazırlanmış araştırmaların yöntem ve desenlerine göre dağılımı nasıldır?
- 4.Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeyde hazırlanmış araştırmaların örneklem seçim yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
- 5.Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeyde hazırlanmış araştırmaların örneklem düzeyine göre dağılımı nasıldır?
- 6.Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeyde hazırlanmış araştırmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?
- 7.Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeyde hazırlanmış araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
- 8.Yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeyde hazırlanmış araştırmaların veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü düzeydeki araştırma eğilimlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Doküman inceleme, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı, görsel ve dijital malzemelerin toplanıp incelenmesidir (Sönmez ve Alacapınar, 2011; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu süreç, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini içerir ve genel tarama ile içerik çözümlemesi olarak iki ayrı amaçla kullanılabilir (Karasar, 2005).

Araştırmanın Çalışma Evreni

Bu araştırmanın, çalışma evrenini YÖK (Ulusal Tez Merkezi) veri tabanındaki lisansüstü araştırmalar oluşturmaktadır. Bu çalışma evreninin belirlenmesinde ise amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleme ise YÖK (Ulusal Tez Merkezi) veri tabanında yapılan tarama sonucunda belirlenmiştir. Bu tarama ise “Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi”, “yabancı dil olarak Türkçe”, “yabancılara Türkçe öğretimi”, “yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi” anahtar kelimelerle sınırlandırılmıştır. İlgili tarama sonucunda 1994-2017 yılları arasında yayınlanan 249 lisansüstü çalışmaya erişilmiştir. Bu araştırmalardan sadece 184’ünün erişime açık olduğu tespit edilmiş ve araştırma bu lisansüstü çalışmalar üzerinden yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, verilerin toplanmasında “Yayın Sınıflama Formu” kullanılmıştır. Bu form Sözbilir, Kutu ve Yaşar (2012) tarafından geliştirilmiş olup alan yazındaki çeşitli araştırmalarda da kullanılmıştır (Baş ve Özturan Sağrı, 2017; Sözbilir, Güler ve Çiltaş, 2012). Araştırmanın amacı doğrultusunda bu formda yer alan kod ve temalar kullanılarak düzenlenen formda, McMillan ve Schumacher’in (2006) yöntem/desen sınıflamaları dikkate alınmıştır (Sözbilir ve Kutu, 2008). Bu form lisansüstü araştırmaların sınıflandırılması (yüksek lisans/doktora), yöntem ve desen, örneklem seçimi, örneklem düzeyi, örneklem büyüklüğü, veri toplama aracı, veri analiz tekniği olmak üzere yedi bölümden oluşmaktadır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için hazırlanan bu form Türkçe eğitimi alanından iki uzmanın, Eğitim Bilimleri alanından bir uzmanın görüşüne sunulmuştur. Bu formun güvenilirliği ise Miles ve Huberman'ın (1994) formülü kullanılarak tespit edilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda uzmanlar arası uyum oranı .90, .94, .87 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar güvenilirlik için yeterli olarak değerlendirilmektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla incelenmiştir. Bu analizde veriler betimsel bir yaklaşımla ve derin bir işleme tabi tutularak önceden belirlenen temalar altında sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmaya dâhil edilen lisansüstü araştırmalar, Yayın Sınıflama Formunda yer alan yıl, disiplin alanı, konusu, yöntemi, veri toplama araçları, örnekleme ve veri analiz yöntemleri temaları altında tasnif edilmiştir. Son olarak formdaki temalara göre sınıflandırılan araştırmaların tekrarlanma sıklıkları ve yüzdeleri hesaplanmış, elde edilen bulgular tablolaştırılarak grafiklerle sunulmuştur.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde 1994-2017 yılları arasında YÖK veri tabanında yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanmış lisansüstü araştırmalardan elde edilen bulgular sunulmuştur. Araştırma sonucunda 249 lisansüstü araştırma yapıldığı tespit edilmiş olup bu araştırmalardan erişime açık olan 184 araştırmadan elde edilen bulgular araştırma soruları temel alınarak sekiz başlıkta incelenmiştir.

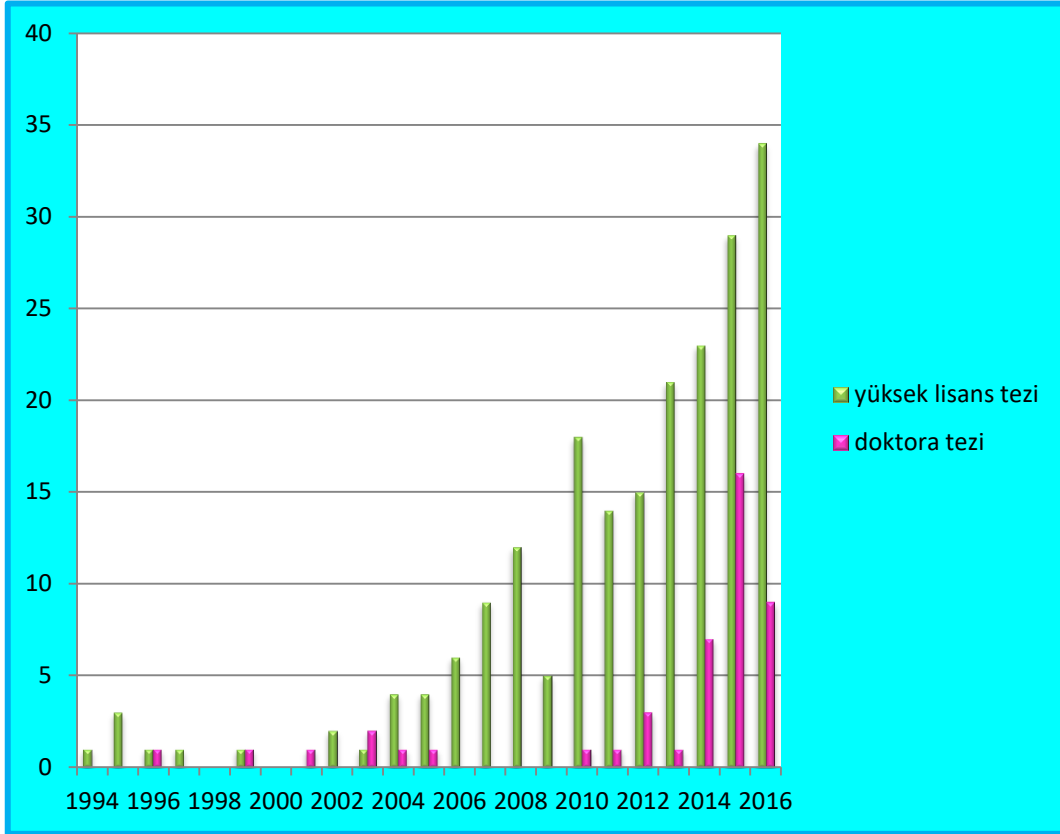
Lisansüstü Araştırmaların Yıllara ve Türlerine İlişkin Dağılımı

Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili doktora ve yüksek lisans tezi düzeyinde gerçekleştirilen araştırmaların 1994-2017 yılları arasındaki dağılımına ilişkin frekans (*f*) ve yüzde (%) değerleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Yıllara ve Türlerine Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek lisans tezi		Doktora tezi		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1994	1	0.49	-	-	1	0.40
1995	3	1.47	-	-	3	1.20
1996	1	0.49	1	2.22	2	0.80
1997	1	0.49	-	-	1	0.40
1998	1	0.49	1	2.22	2	0.80
1999	-	-	-	-	-	-
2000	-	-	-	-	-	-
2001	-	-	1	2.22	1	0.40
2002	2	0.98	-	-	2	0.80
2003	1	0.49	2	4.44	3	1.20
2004	4	1.96	1	2.22	5	2.00
2005	4	1.96	1	2.22	5	2.00
2006	6	2.94	-	-	6	2.40
2007	9	4.41	-	-	9	3.61
2008	12	5.88	-	-	12	4.81
2009	5	2.45	-	-	5	2.00
2010	18	8.82	1	2.22	19	7.63
2011	14	6.86	1	2.22	15	6.02
2012	15	7.35	3	6.66	18	7.22
2013	21	10.29	1	2.22	22	8.83
2014	23	11.27	7	15.55	30	12.04

2015	29	14.21	16	35.55	45	18.07
2016	34	16.66	9	20.00	43	17.26
Toplam	204	100	45	100	249	100

Grafik 1. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Yıllara ve Türlerine Göre Dağılımı

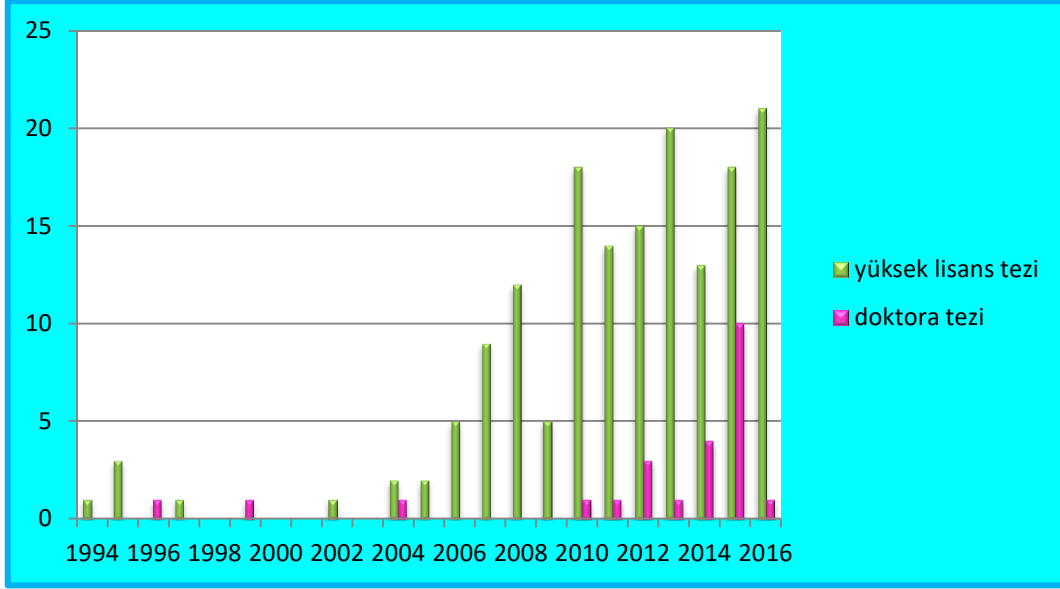
Tablo 1 ve grafik 1 incelendiğinde yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin ($f=204$), doktora tezlerine ($f=45$) göre daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde ise yüksek lisans düzeyindeki araştırmaların %16.66 ($f=34$) oranıyla en fazla 2015 yılında, doktora tezi düzeyindeki araştırmaların %35.55 ($f=16$) oranıyla en fazla 2016 yılında yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, özellikle 2000'li yıllardan itibaren Türkçenin öğretimindeki araştırmalarda ciddi oranda bir artışın olduğu ve bu artışın yüksek lisans düzeyindeki araştırmalarda daha fazla olduğu söylenebilir.

Erişime Açık Olan Lisansüstü Araştırmaların Yıllara ve Türlerine İlişkin Dağılımı

Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili doktora ve yüksek lisans tezi düzeyinde gerçekleştirilen ve erişime açık olan araştırmaların 1994-2017 yılları arasındaki dağılımına ilişkin frekans (*f*) ve yüzde (%) değerleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Yabancılara Türkçe Öğretimine İlişkin Erişime Açık Olan Araştırmaların Yıllara ve Türlerine Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek lisans tezi		Doktora tezi		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1994	1	0.62	-	-	1	0.54
1995	3	-	-	-	3	1.63
1996	-	-	1	4.16	1	0.54
1997	1	0.62	-	-	1	0.54
1998	-	-	-	-	-	-
1999	-	-	1	4.16	1	0.54
2000	-	-	-	-	-	-
2001	-	-	-	-	-	-
2002	1	0.62	-	-	1	0.54
2003	-	-	-	-	-	-
2004	2	1.25	1	4.16	3	1.63
2005	2	1.25	-	-	2	1.08
2006	5	3.12	-	-	5	2.71
2007	9	5.62	-	-	9	4.89
2008	12	7.50	-	-	12	6.52
2009	5	3.12	-	-	5	2.71
2010	18	11.25	1	4.16	19	10.32
2011	14	8.75	1	4.16	15	8.15
2012	15	9.37	3	12.50	18	9.78
2013	20	1.25	1	4.16	21	11.41
2014	13	8.12	4	16.66	17	9.23
2015	18	11.25	10	41.66	28	15.21
2016	21	13.12	1	4.16	22	11.95
Toplam	160	100	24	100	184	100

Grafik 2. Yabancılarla Türkçe Öğretimine İlişkin Erişime Açık Olan Araştırmaların Yıllara ve Türlerine Göre Dağılımı

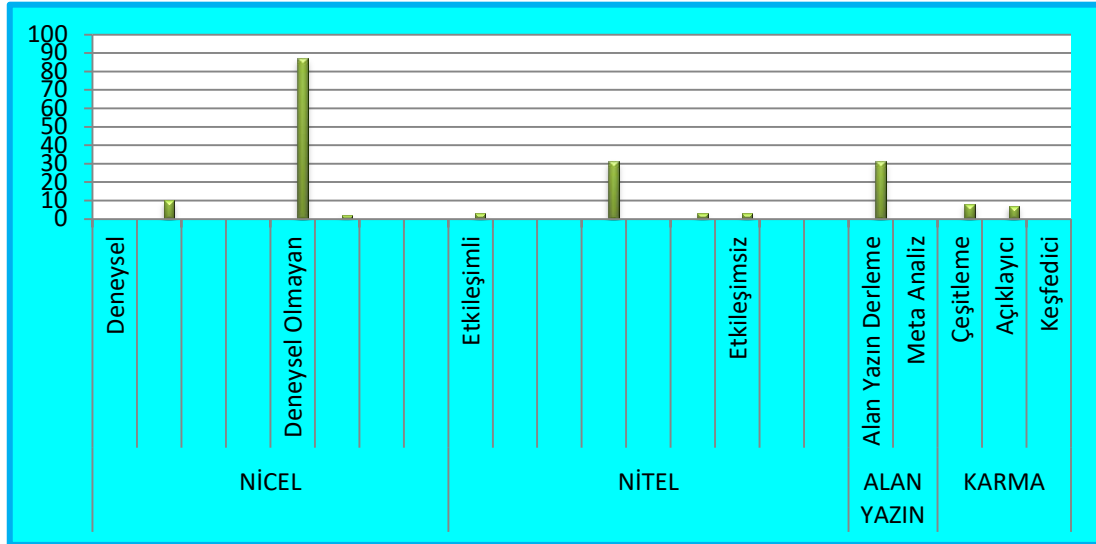
Yukarıdaki tablo ve grafik incelendiğinde 1994-2017 yılları arasında gerçekleştirilen ve erişime açık olan araştırmalara ilişkin bulgular incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin ($f=160$), doktora tezlerine ($f=24$) göre daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde ise yüksek lisans tezi düzeyindeki araştırmaların %13.12 ($f=21$) oranıyla en fazla 2015 yılında, doktora tezi düzeyindeki araştırmaların yüksek lisans tezlerinin ise %41.66 ($f=10$) oranıyla en fazla 2016 yılında gerçekleştirildiği görülmektedir. Bununla birlikte özellikle yüksek lisans ve doktora düzeyindeki araştırmaların en fazla 2015 yılında yapıldığı ve bu konuda araştırmaların giderek arttığı söylenebilir.

Lisansüstü Tezlerin Yöntem ve Desenlerine İlişkin Dağılımı

Yabancılarla Türkçe öğretimiyle ilgili doktora ve yüksek lisans tezi düzeyindeki araştırmaların yöntem ve desenlerinin dağılımına ilişkin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki araştırmaların yöntem ve desenlerine göre dağılımı

Tema	Alt tema		Toplam	
			f	%
Nicel	Deneysel	Geçek Deneysel	-	-
		Yarı Deneysel	10	100
		Zayıf Deneysel	-	-
		Tek Denekli	-	-
	Deneysel Olmayan	Betimsel Tarama	87	97.75
		İlişkisel Tarama	2	2.24
Nitel	Etkileşimli	Kültür Analizi	3	8.10
		Olgubilim	-	-
		Kuram Oluşturma	-	-
		Durum Çalışması	31	83.78
		Eleştirel Çalışma	-	-
		Eylem Araştırması	3	8.10
	Etkileşimsiz	Kavram Analizi	3	8.10
		Tarihsel Analiz	-	-
Alan Yazın	Alan Yazın Derleme	30	100	
	Meta Analiz	-	-	
Karma	Çeşitleme	8	53.33	
	Açıklayıcı	7	46.66	
	Keşfedici	-	-	
Toplam			184	100

Grafik 3. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Yöntem ve Desenlerine Göre Dağılımı

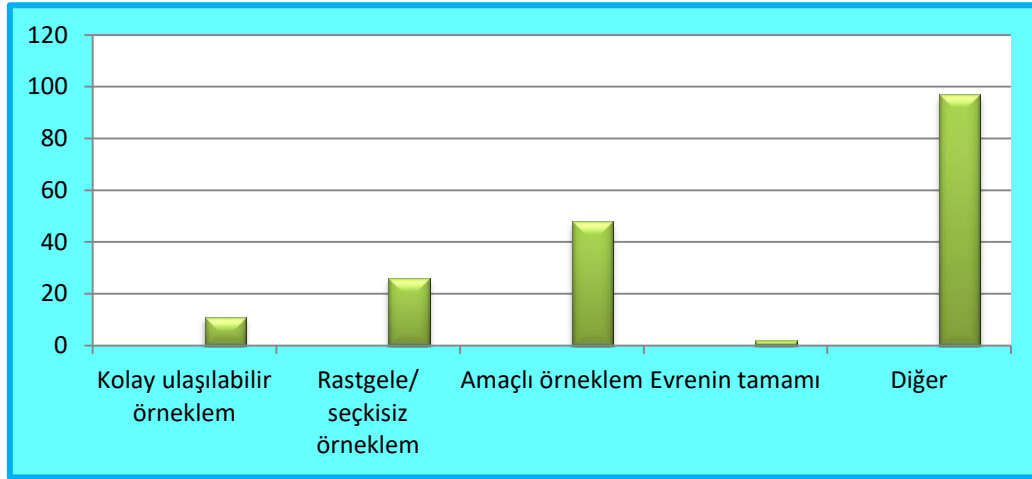
Yukarıdaki tablo ve grafikte yabancılara Türkçe öğretimine ilişkin araştırmaların yöntem ve desenlerine ilişkin dağılım incelendiğinde, en fazla nicel araştırmaların ($f=99$), nicel araştırmalar içerisinde yarı deneysel araştırmaların ($f=10$) yapıldığı görülmüştür. Deneysel olmayan araştırmalar içerisinde ise en fazla betimsel tarama modelinin ($f=87$) tercih edildiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte nicel yöntem içerisinde deneysel araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Nitel araştırmalar içerisinde ise en fazla etkileşimli araştırmalardan durum çalışmasının ($f=31$) tercih edildiği görülmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimine ilişkin yüksek lisan ve doktora düzeyindeki araştırmaların en az tercih edilen yöntem ve deseninin karma araştırmalar ($f=15$) olduğu görülmektedir.

Lisansüstü Araştırmaların Örneklem Seçim Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili doktora ve yüksek lisans tezi düzeyindeki araştırmaların örneklem seçim yöntemlerine göre dağılımına ilişkin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Örneklem Seçim Yöntemine Göre Dağılımı

Tema	f	%
Kolay ulaşılabilir örneklem	11	5.97
Rastgele/ seçkisiz örneklem	26	14.13
Amaçlı örneklem	48	26.08
Evrenin tamamı	2	1.08
Diğer	97	52.71
Toplam	184	100

Grafik 4. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Örneklem Seçim Yöntemlerine Göre Dağılımı

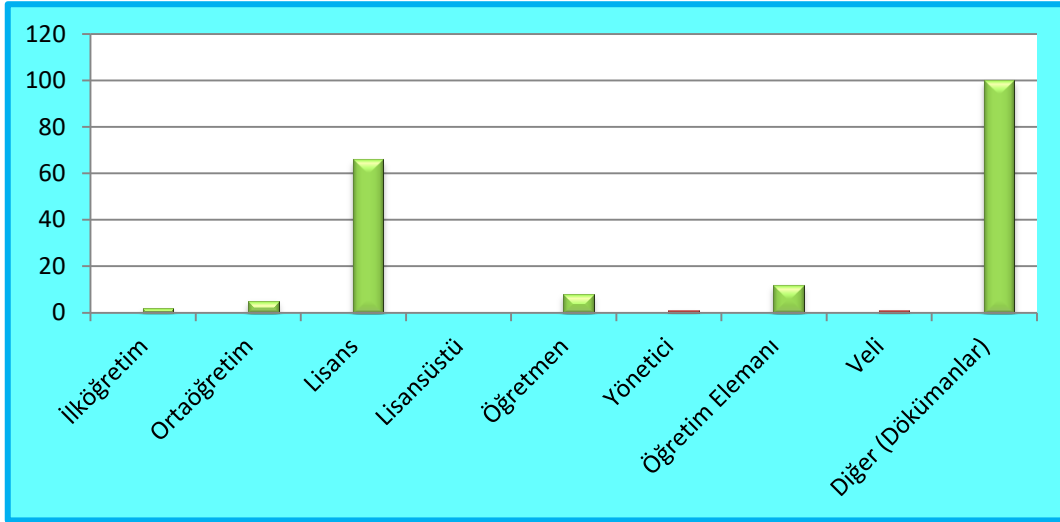
Yukarıdaki tablo ve grafikte yabancılara Türkçe öğretimine ilişkin araştırmaların örneklem seçim yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde araştırmalarda büyük bir oranda örneklem seçim yönteminin ($f=97$) belirtilmediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte geri kalan araştırmalar içerisinde en fazla amaçlı örneklem seçim yönteminin ($f=48$), en az ise evrenin tamamının ($f=2$) tercih edildiği tespit edilmiştir.

Lisansüstü Araştırmaların Örneklem Düzeyine Göre Dağılımı

Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili doktora ve yüksek lisans tezi düzeyindeki araştırmaların örneklem düzeyine göre dağılımına ilişkin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Örneklem Düzeyine Göre Dağılımı

Tema	f	%
İlköğretim	2	1.02
Ortaöğretim	5	2.56
Lisans	66	33.84
Lisansüstü	-	-
Öğretmen	8	4.10
Yönetici	1	0.51
Öğretim Elemanı	12	6.15
Veli	1	0.51
Diğer (Dökümanlar)	100	51.28
Toplam	195	100

Grafik 5. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Örneklem Düzeyine Göre Dağılımı

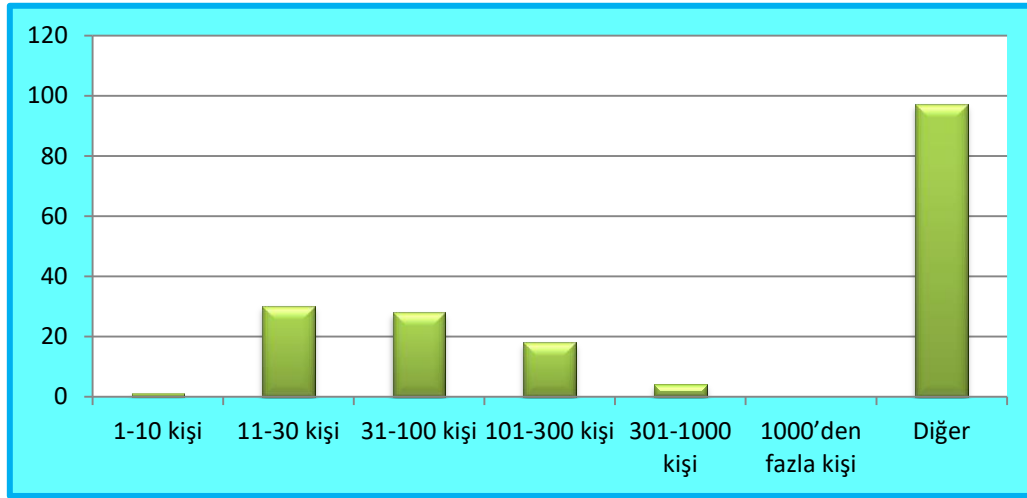
Yukarıdaki tablo ve grafikte yabancılara Türkçe öğretimine ilişkin araştırmaların örneklem düzeyine göre dağılımı incelendiğinde en çok dokümanların ($f=100$) tercih edildiği, bununla birlikte ikinci en çok seçilen örneklem düzeyinin ise lisans düzeyi olduğu görülmektedir. Bununla birlikte lisansüstü örneklem düzeyinde ise hiçbir araştırmacının yer almadığı yönetici ($f=1$), veli ($f=1$) ve ilköğretim ($f=2$) düzeyinin en az tercih edilen düzey olduğu belirlenmiştir.

Lisansüstü Araştırmaların Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili doktora ve yüksek lisans tezi düzeyindeki araştırmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımına ilişkin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Tema	f	%
1-10 kişi	1	0.54
11-30 kişi	30	16.30
31-100 kişi	28	15.21
101-300 kişi	18	9.78
301-1000 kişi	4	2.17
1000'den fazla kişi	-	-
Diğer	103	55.97
Toplam	184	100

Grafik 6. Yabancılara Türkçe Öğretimine İlişkin Araştırmaların Büyüklüğüne Göre Dağılımı

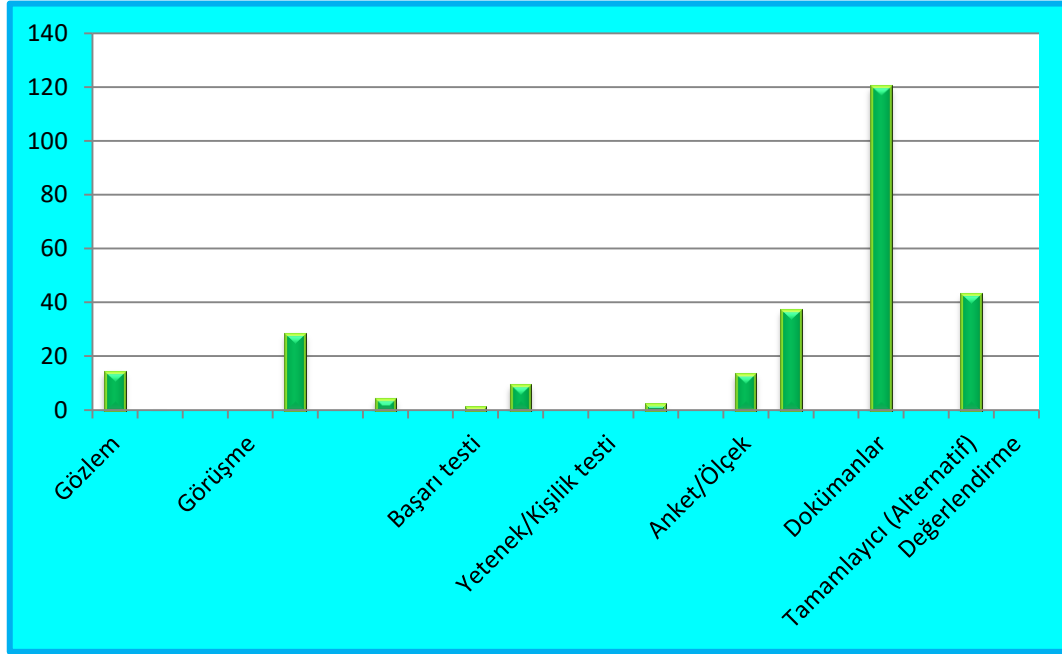
Yukarıdaki tablo ve grafiğe göre en fazla diğer kategorisindeki örneklem büyüklüğü ($n=103$) tercih edilirken 1000'den fazla örneklem büyüklüğünün hiç tercih edilmediği, 1-10 arasındaki örneklem büyüklüğünün ($n=1$) ise en az tercih edilen örneklem büyüklüğü olduğu görülmüştür.

Lisansüstü Araştırmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili doktora ve yüksek lisans tezi düzeyindeki araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımına ilişkin frekans (*f*) ve yüzde (%) değerleri Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Tema	Alt tema	Toplam		Toplam	
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Gözlem	Katılımcı	14	100	14	5.16
	Katılımcı olmayan	-	-		
Görüşme	Yapılandırılmış	-	-	32	11.80
	Yarı yapılandırılmış	28	87.5		
	Yapılandırılmamış	-	-		
	Odak grup	4	12.5		
Başarı testi	Açık uçlu	1	8.33	12	4.42
	Çoktan seçmeli	9	75.00		
Yetenek/Kişilik testi	Açık uçlu	-	-	2	16.66
	Çoktan seçmeli	2	16.66		
Anket/Ölçek	Açık uçlu	13	26.00	50	18.45
	Çoktan seçmeli	37	74.00		
Dokümanlar		120	100	120	44.28
Tamamlayıcı (Alternatif) Değerlendirme		43	100	43	15.86
Toplam				271	100

Grafik 7. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Yukarıdaki tablo ve grafiğe göre en çok tercih edilen veri toplama aracının doküman ($f=120$) ve anket/ölçek ($f=50$), en az tercih edilen aracın ise başarı testi ($f=12$) olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte gözlem içerisinde en çok katılımcı gözlem ($f=14$), görüşmeler içerisinde de yarı yapılandırılmış görüşmelerin ($f=28$) tercih edildiği belirlenmiştir. Başarı testlerinde çoktan seçmeli ($f=9$), yetenek ve kişilik testlerinde de benzer şekilde çoktan seçmeli ($f=2$) olan türün tercih edildiği görülmüştür. Anket ve ölçek türünde ise likert tipi ölçeklerin ($f=37$) tercih edildiği tespit edilmiştir.

Lisansüstü Araştırmaların Veri Analizi Tekniklerine Göre Dağılımı

Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili doktora ve yüksek lisans tezi düzeyindeki araştırmaların veri analizi tekniklerine göre dağılımına ilişkin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Yabancılara Türkçe Öğretimi Araştırmalarının Veri Analizi Tekniklerine Göre Dağılımı

Tema		Toplam			
Alt tema		f	%	f	%
Betimsel	Frekans/yüzde	72	43.90	164	41.62
	Ortalama/Standart sapma	65	39.63		
	Grafikle gösterim	27	16.46		
Nicel	Korelasyon Analizi	4	5.97	67	17.00
	t-testi	28	41.79		
	ANOVA(Varyans analizi)	13	19.40		
	ANCOVA(Kovaryans analizi)	-	-		
	MANOVA(Çok değişkenli varyans analizi)	-	-		
	MANCOVA(Çok değişkenli kovaryans analizi)	7	10.44		
	Faktör Analizi	15	22.38		
	Regresyon Analizi	-	-		
	Non-Parametrik Testler	-	-		
	Yapısal Eşitlik Modeli	-	-		
	Diğer (Rasch analizi, Bağlantı analizi)	-	-		
	Nitel	İçerik Analizi	61		
Betimsel Analiz		40	24.53		
Doküman Analizi		62	38.03		
Toplam				394	100

Yukarıdaki tabloya göre en çok nicel analiz tekniğinin ($f=231$) tercih edildiği görülmektedir. Nicel analiz teknikleri içerisinde ise en çok betimsel analiz tekniğinin ($f=164$), bu teknik içerisinde de en çok frekans/yüzde değerleriyle ($f=72$) ortalama/standart sapma değerleri ($f=65$) hesaplanmıştır. Kestirimsel analizin kullanıldığı araştırmalarda ise en çok t-testi ($f=28$), non-parametrik testler ($f=15$) ve ANOVA ($f=13$) analizlerinin tercih edildiği görülmektedir. Buna karşın ANCOVA, MANOVA, MANCOVA, Yapısal Eşitlik Modeli gibi üst düzey çok değişkenli analizlerin kullanıldığı araştırmalara

yer verilmediği tespit edilmiştir. Nitel analiz düzeyinde ise en çok doküman analizinin ($f=62$) ve içerik analizinin ($f=61$) seçildiği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü düzeydeki araştırmaların eğilimleri betimlenmiştir. Araştırma sonucunda yabancılara Türkçe öğretimine ilişkin yüksek lisans ve doktora düzeyindeki araştırmaların 2002 yılından itibaren her geçen yıl arttığı ve bu araştırmaların 2011 ile 2016 arasında en yüksek düzeye ulaştığı söylenebilir. Bu sonuç alan yazındaki araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir (Biçer, 2017; Büyükkiz, 2014; Çevirme ve Koçak, 2017; Ercan, 2014; Göçer, Çaylı ve Çavuş, 2016; Türkbën, 2018). Türkbën (2018)'e göre çalışmaların artış sebebi olarak yabancılara Türkçe öğretimi alanında eğitim veren üniversitelerin çoğalması görülmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda yüksek lisans düzeyindeki araştırmaların doktora düzeyine göre daha fazla olduğuna ilişkin sonuç Büyükkiz (2014)'in elde ettiği sonuçlarla örtüşmektedir. Türkçe öğretimi alanında istenilen yaygınlık ve profesyonelliğe ulaşmada doktora tezlerinin önemli bir etkiye sahip olduğu fikrinden hareketle bu sahanın gelişebilmesi için profesyonelliği ve yaygın etkisi daha yüksek olabilecek doktora düzeyindeki araştırmaların artırılması gerektiği söylenebilir. Nitekim bu yöndeki çabalar Türkçenin dünya dili olma yolundaki gayretlerinin olumlu sonuçlanması ve Türkçenin zenginliğinin ortaya konulmasında önemli adımlar olarak değerlendirilebilir.

Lisansüstü tezlerin yöntem ve desenlerine ilişkin değerlendirmeler sonucunda ise en fazla nicel araştırma desenlerinden betimsel taramanın kullanıldığı görülmüştür. Nicel yöntem içerisinde ise en fazla yarı deneysel yöntemlere yer verilmekle birlikte gerçek deneysel araştırmalara hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Nitel araştırmalarda ise en fazla durum çalışması deseni kullanılmakla birlikte karma araştırma yönteminde sınırlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Büyükkiz (2014)'in ve Türkbën (2018)'in yabancılara Türkçe öğretimi alanında lisansüstü düzeyde yaptığı araştırmada da betimsel çalışmalar büyük bir oranla temsil edilirken deneysel araştırmaların sınırlı düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ercan (2014)'in araştırmasında ise lisansüstü düzeyde nitel çalışmaların daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte Biçer (2017), Çevirme ve Koçak (2017) tarafından yapılan makale düzeyindeki incelemelerde nitel araştırmaların daha fazla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan hareketle alan yazında yabancılara Türkçe öğretiminde lisansüstü düzeydeki araştırmalarda nicel yöntemin, makale düzeyindeki araştırmalarda ise nitel yöntemin daha fazla tercih edildiği söylenebilir. Ayrıca bu araştırma sonucunda karma yöntemin en az kullanılan yöntem olduğuna ilişkin sonuç alan yazındaki araştırmalarla örtüşmektedir (Biçer, 2017; Çevirme ve Koçak, 2017; Türkbën, 2018). Ayrıca gerek Türkçe öğretimi alanında (Varışoğlu, Şahin ve Göktaş, 2013) gerek eğitim alanındaki diğer araştırmalarda karma yöntemle gerçekleştirilen araştırmaların sınırlı sayıda olduğu (Arık ve Türkmen, 2014; Gökçek ve diğerleri, 2013; Sert ve diğerleri, 2012; Selçuk ve diğerleri, 2014) nicel yöntemin daha çok kullanıldığı tespit edilmiştir (Çiltaş ve diğerleri, 2012; Erdem, 2011; Güven, 2014; Selçuk ve diğerleri, 2014). Nicel yöntemin kullanımındaki bu yaygınlığın sebebi hızlı, kolay ve rahat örnekleme kısa sürede verilere erişme ve yorumlama imkânı sağlamasından kaynaklanmaktadır (Selçuk ve diğerleri, 2014). Ozan ve Köse (2014) tarafından yapılan araştırmada benzer sonuçlara sahiptir. Erdoğan, Marcinkowski ve Ok (2009) ile Fazlıoğulları ve Kurul (2012) da çalışmaların çoğunlukla tarama türünde olduğu sonucuna ulaşmış ve nicel çalışmaların popülerliğini koruduğunu belirtmiştir. Yapılan araştırmaların büyük çoğunluğunda nicel yöntemin tercih edilmesi; araştırmalarda karma yöntemin işe koşulmadığı bunun yanı sıra çalışmalarda nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin de tek başına kullanmanın getirdiği sınırlılıklardan

kurtarılamadığını göstermektedir. Ozan ve Köse (2014)'ye göre araştırmaların büyük çoğunluğunda betimsel tarama modelinin tercih edilmesi var olan durumu ortaya koymanın ötesine gidilemediğinin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Oysaki da araştırmalarda çoklu yöntem ve veri toplama araçlarının kullanılmasıyla araştırmalardaki kalite artacak ve bu durumda araştırma sonuçlarının geçerlik ve güvenilirliklerini olumlu yönde etkileyecektir (Sözbilir ve Kutu, 2008). Özellikle doktora ve yüksek lisans tezlerinde nicel çalışmalar yerine nitel ve karma yöntemlere dayalı araştırmaların artırılması araştırmaların kalitesinin artırılmasına katkı sağlayacaktır (Küçüköğlü ve Ozan, 2013). Çünkü karma araştırmalar nicel ve nitelin tekilliğinden sıyrılarak günümüz postmodern anlayışı içerisinde çoklu bakış açısının kazandırılmasına olumlu katkılar sağlayacak türde çok boyutlu araştırmalardır (Creswell ve Clark, 2007).

Araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle lisansüstü çalışmalarda örneklem seçim yöntemlerine büyük oranda yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu sonucun yapılan çalışmalar adına bir sınırlılık olmasından hareketle araştırmanın seyrini ve kalitesini etkileyecek bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Bunun dışında kalan araştırmalardaysa en fazla amaçlı örneklem türünün kullanıldığı tespit edilmiştir. Biçer (2017) tarafından yapılan araştırmada ise çoğunlukla kolay ulaşılabılır örneklem türünün seçildiği belirlenmiştir. Ayrıca alan yazında yabancılara Türkçe öğretimine ilişkin diğer araştırmalarda (Büyüküz, 2014; Çevirme ve Koçak, 2017; Türkben, 2018) örneklem seçim yöntemine dair herhangi bir inceleme yapılmamıştır. Bu durumda araştırmaların incelemelerinde de örneklem seçiminin yeterince dikkate alınmadığını göstermektedir. Bu durum alan mezunlarının bilimsel araştırma yöntemleri hakkındaki özyeterlilik algılarıyla da ilişkilendirilebilir (Çevirme ve Koçak, 2017).

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise lisansüstü düzeydeki araştırmalarda en çok dokümanların örneklem olarak kullanıldığıdır. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013)'in Türkçe eğitimi alanındaki araştırmasında da en çok kullanılan örneklemin dokümanlar olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte en çok tercih edilen diğer örneklem düzeyinin ise lisans olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumununda lisans düzeyinin kolay ulaşılabılır örneklem olmasından kaynaklandığı söylenebilir (Arik ve Türkmen, 2009). Benzer şekilde Güven (2013)'in yaptığı araştırmada ağırlıklı olarak lisans düzeyindeki öğrenciler tercih edildiği tespit edilmiştir. Bektaş ve diğerleri (2013), USOS 2006-2010 yılları arasındaki bildirimlere ilişkin yaptıkları araştırmada ağırlıklı olarak lisans düzeyinin tercih edildiğini dile getirmiş olup alan yazındaki araştırmalar da bu sonuçlarla örtüşmektedir (Arik ve Türkmen, 2009; Çiltaş ve diğerleri, 2012; Saban ve diğerleri, 2010; Ulutaş ve Ubuz, 2008). Ayrıca araştırma sonucunda lisansüstü örneklem düzeyinde hiçbir çalışmanın yer almadığı ilköğretim, yönetici, veli düzeyinin en az tercih edilen düzey olduğu belirlenmiştir. Buna karşın eğitim araştırmalarının asıl hedefinin okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri olduğunu ancak okulların gerekli prosedür ve izinlere yönelik sıkı uygulamalarından dolayı bu örneklem düzeylerinin tercih edilmediği belirtmektedir (Alper ve Gülbahar, 2009). Çiltaş ve diğerleri (2012) ise bu durumun araştırmacıların alan eğitimi çalışmalarına yönelimlerinden kaynaklandığını bu nedenle alan eğitimi çalışmalarının üniversitelerde yapılmakla birlikte çalışmaların okullara kaydırılması için araştırmacılara kolaylık sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Bununla birlikte yabancılara Türkçe öğretiminin gerçekleştirildiği merkezlerin üniversitelerde yer alması ve ortaokul düzeyinde yabancılara ilişkin uygulamaların her ilde aynı şekilde sistematize edilmediği için ilgili örneklem düzeylerine erişimin zorlaşması sebebiyle de araştırmaların lisans düzeyinde gerçekleştiği söylenebilir.

Araştırma sonucunda lisansüstü çalışmaların örneklem büyüklüğü açısından yapılan değerlendirme sonucunda ağırlıklı olarak dokümanlar örneklem olarak seçilmiş olup

ardından en çok 1-31 ile 31-100 arasındaki büyüklüğündeki örneklerin tercih edildiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde Türkben (2018) tarafından yapılan araştırmada ise lisansüstü araştırmaların örneklem büyüklüğünün 11-30 (f=45) ve 31-300 (f=42) arasında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırmaların büyük bir çoğunluğu doküman incelemesi yöntemi ile yapıldığı için örneklem büyüklüğü belirtilmemiş ya da yer verilmemiştir. Benzer şekilde Biçer (2017) tarafından yapılan araştırmada da en fazla 31-100 arasındaki örneklem büyüklüğünün tercih edildiği gözlenmiştir. Bu sonuçlara göre yabancılara Türkçe öğretiminde geniş kapsamlı araştırmaların yapılmadığı bunun da ilgili örnekleme erişimindeki sorunlardan kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda veri toplama aracı olarak en çok dokümanlar kullanılırken bunu anket/ölçekler takip etmektedir. Benzer şekilde Türkben (2018)'in araştırmasında doküman ve hazırlanmış ölçek, test ve anket gibi araçların kullanıldığı görülmektedir. Biçer (2017)'in araştırmasında da en çok kullanılan veri toplama aracının doküman olduğu tespit edilmiş olup araştırmaların %22 oranında veri toplama aracının olmaması da bu konudaki eksikliklerden biri olarak ortaya konulmuştur. Bu araştırmada dokümanlardan sonra en çok nicel araştırma metodolojisinden betimsel tarama modelinin kullanılmasının bir sonucu olarak doküman ile anket/ölçeklerin özellikle likert tipi ölçeklerin kullanılmasının tabii bir sonucudur. Nicel araştırmaların doğası gereği bu araştırmalarda daha çok tutum, algı, kişilik test ve ölçekleri ile anketlerin kullanıldığı görülmektedir (Güven, 2013; Çiltaş vd., 2012; Şimşek vd., 2009; Yağmur Şahin, Kana, Varışoğlu, 2013). Bu veri toplama araçlarından yararlanılmasının maliyet, emek ve zaman faktörlerinin sağladığı avantajlardan kaynaklandığı söylenebilir (Arik ve Türkmen, 2009; Baş, 2005). Ayrıca bu araştırma sonucunda incelenen çalışmalarda gözlem, görüşme, başarı, yetenek ve kişilik testleri diğer araçlara nazaran daha az kullanılmış olmakla yine de yer verilmesinin hareketle araştırmalarda veri zenginliği sağlanmasının ve bakış açısının genişletilmesinin amaçlandığı söylenebilir.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında en çok tercih edilen veri analiz tekniğinin ise betimsel analiz olduğu tespit edilmiştir. Bu analizler içerisinde frekans/yüzde değerleri, ortalama/standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Kestirimsel analiz kullanıldığı araştırmalarda ise t-testi, non-parametrik testler ve ANOVA analizinin tercih edildiği görülmektedir. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş'ın (2013) ve Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013)'nin Türkçe eğitimi alanındaki araştırmaların eğilimlerini inceledikleri araştırmalarda da en çok betimsel analiz kullanıldığı tespit edilmiştir. Arik ve Türkmen (2009) ile Erdem (2011)'in araştırmalarında sırasıyla en sık frekans ve yüzde değerleri, varyans analizi ve t-testinin kullanıldığını belirlemişlerdir. Buna karşın bu araştırmada ANCOVA, MANOVA, MANCOVA, Yapısal Eşitlik Modeli gibi üst düzey çok değişkenli araştırmalara yer verilmediği belirlenmiştir. Nitel analiz düzeyinde ise en çok doküman analizinin ve içerik analizinin kullanılmıştır. Türkben (2018) ve Biçer (2017) tarafından yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan araştırma sonucunda ise tüm araştırmaların içerisinde en çok içerik analizinin tercih edildiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar Ozan ve Köse (2014)'nin araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu bağlamda ayrıca araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirliğinin artırılması için tek değişken üzerinden tek analiz yöntemiyle kurgulanan çalışmalar yerine çoklu bakış açısını ön plana çıkaran çok değişkenli nitelikli araştırmalar tasarlanmalıdır (Çiltaş vd., 2012).

Öneriler

Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki araştırmalarda son yıllarda bir ivme gözlemlense de nicelik açısından bunun henüz yeterli seviyeye ulaşmadığı söylenebilir. Araştırmaların

daha çok mevcut durumu tespit etme amaçlı kesitsel araştırmalar olduğu görülmektedir. Araştırmalardan elde edilen sonuçlardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

1.Dil eğitiminin erken yaşlarda kazanılan bir beceri olması sebebiyle bu alandaki araştırmaların okulöncesi dönemden başlayacak düzeye kadar genişletilmesi ve özellikle ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde sınıf içi uygulamalara dönük çalışmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir.

2.Mevcut araştırmalardaki örneklem büyüklüklerinin özellikleri dikkate alındığında araştırmaların sonuçları ve uygulanacak yöntemlerin etkilerinin daha kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi için daha geniş örneklem düzeyindeki çalışmalara ağırlık verilebilir.

3.Sahadaki niteliğin artırılabilmesi için yüksek lisans çalışmalarının yanı sıra doktora tezlerinin sayısı artırılarak daha derinlemesine çalışmalar yapılabilir.

4.Mevcut durumu betimlemeyi amaçlayan çalışmaların ağırlıklı olmasından hareketle ANCOVA, MANOVA, MANCOVA ve yapısal eşitlik modeli gibi veri analiz tekniklerinin kullanıldığı, değişkenler arasındaki mevcut ilişkileri daha açık ve net bir şekilde ortaya koyan araştırmalarla alana katkı sağlanabilir.

5.Nitel ve nitel yöntemin eksikliklerini ortadan kaldıracak karma yaklaşıma göre hazırlanmış çalışmaların sayısı artırılabilir.

6. Lisansüstü araştırmaların erişime kapalı oluşu mevcut birikimin aktarılmasının önünde bir engel olması sebebiyle çalışmalarda bu uygulamalardan vazgeçilmesi yapılacak başka çalışmaların önünü açacağından bu uygulamadan vazgeçilmesi gerektiği söylenebilir.

Bu bağlamda multi-disipliner bir bakış açısıyla çok değişkenli araştırmaların tasarlanması özellikle son yıllarda ivme kazanan bu araştırma alanında dilimizin zenginliklerinin tanıtılmasına, sevdirmesine ve yaygınlaştırılmasına olanak sağlayacaktır. Böylelikle Türkçenin dünya dili olması yolunda atılacak adımlara pozitif etkiler oluşturacağı söylenebilir. Ayrıca alan eğitimi çerçevesinde müfredat ve öğretim hedeflerine uygulanabilirliğinin yanı sıra uygulama süreci ve sonucunda elde edilecek verilerin objektif olarak değerlendirilmesinde de pozitif etkiler oluşturacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Altunkaya, H., & Erdem, İ. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma kaygıları ve okuduğunu anlama becerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7(1), 59-77.
- Baş, F., & Sağır, M. Ö. (2017). Türkiye’de eğitim alanında üstbilis odaklı yapılan makalelere yönelik bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 42(192), 1-33.
- Biçer, N. (2017). Yabancılar Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 236-247.
- Bozkurt, B., & Uzun, N. (2015). Türkçenin eğitimi-öğretimine ilişkin bir alan yazını değerlendirmesi: Uluslararası bilimsel toplantılarda eğilimler/yönelimler. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-15.
- Büyükkiz, K. (2014). Yabancılar Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.

- Condrad, C. F., & Serlin, R. C. (2011). *Research education*. USA: SAGE Publications.
- Çevirme, H., & Koçak, S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde 2015-2017 yılları arasında yapılan akademik makalelerdeki eğilimler.
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de anadili eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 285-307.
- Demir, K., & Özdemir, A. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki bilimsel makalelere bakış. *Turkish Studies*, 12(14), 105-120.
- Ercan, A. N. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından analizi. *7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı*, 19-21 Haziran, Muğla.
- Erdem, İ. (2009). *Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça denemesi*. *Turkish Studies*, 4(3), 888-937.
- Göçer, A., & Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies*, 6(3), 797-810.
- Göçer, A., Tabak, G., & Coşkun, A. (2012). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kaynakçası. *TÜBAR*, 32, 73-126.
- Göçer, A., Çaylı, C., & Çavuş, S. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili kaynakça denemelerine kesitsel bir katkı: 2013-2015 yılları. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi*, 1(1), 19-85.
- Ercan, A. N. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından analizi. *7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı*, 19-21 Haziran, Muğla.
- İşcan, A. (2014). Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. A. Şahin (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar-yaklaşımlar-etkinlikler* içinde (s. 3-28). Ankara: Pegem Akademi.
- Kahriman, R., Dağtaş, A., Çapoğlu, E., & Ateşal, Z. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi kaynakçası. *TÜRÜK*, 1, 80-132.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Melanlıoğlu, D., & Demir, T. (2013). Türkçe öğrenen yabancılar için konuşma kaygısı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 389-404.
- Mert, O. (2002). Türkçe’nin eğitim ve öğretimi üzerine bir bibliyografya denemesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 19, 349-381.
- Şen, Ü., & Boylu, E. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere yönelik yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 6(2), 1122-1132.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2464-2479.
- Ozan, C., & Köse, E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 116-136.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözibilir, M., & Kutu, H. (2008). Development and Current Status of Science Education Research in Turkey. *Essays in Education* [Special issue], 1-22.
- Sözibilir, M., Güler, G., & Çiltaş, A. (2012). Türkiye’de matematik eğitimi araştırmaları: Bir içerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 565-580.
- Sözibilir, M., Kutu, H., & Yaşar, M. D. (2012). Science education research in Turkey: A content analysis of selected features of papers published. J. Dillon, D. Jorde

- (Eds). *The World of Science Education: Handbook of Research in Europe* (pp.341-374). Rotterdam: Sense Publishers.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım F., & Tüfekçioğlu, B. (Ed.). (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar-yöntemler- beceriler- uygulamalar*. Ankara: Pegem Akedemi.